

KREIS

(Residential Schools) Teacher

Karnataka Examinations Authority (KEA)

ಸಂಪುಟ 1 (Volume 1)

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ & ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ (History, Geography & Polity of India)

INDEX

S No.	Chapter Title	P. No.
ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ (Indian History)		
1.	ಸಿಂಧು ಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆ (ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆ)	1
2.	ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿಯರ ಆಗಮನ	7
3.	ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ (ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳು)	13
4.	ಆಂಗ್ಲ-ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳು (1767-1799)	17
5.	ಆಂಗ್ಲ-ಮರಾಠ ಯುದ್ಧಗಳು (1775-1818)	22
6.	ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ (Renaissance in India)	26
7.	ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (INC)	31
8.	18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು	36
9.	ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿ - ಹಂತ I	41
10.	ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿ - ಹಂತ II	44
11.	ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿ - ಹಂತ III	47
12.	ಗಾಂಧೀಯ ತತ್ವಗಳು, ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮ	50
13.	ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ನಿರಂತರತೆ	54
14.	ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೌಹಾರ್ದತೆ	60
ಭಾರತೀಯ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ (Indian Geography)		
15.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ - ಭಾರತದ ಸ್ಥಳಮಾನ	65
16.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ - ಭಾರತದ ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು	69
17.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ - ಭಾರತದ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	74
18.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ - ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಮಾದರಿಗಳು	78
19.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ - ಭಾರತದ ನದಿಗಳು	83
20.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮಾರುತ (Monsoon)	88

21.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (Rainfall in India)	93
22.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣ (Weather and Climate)	97
23.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅರಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ	101
24.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಮಣ್ಣು, ಖನಿಜಗಳು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	105
25.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ	110
26.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಭಾರತ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಾಂದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ	116
27.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ವಿಪತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ	120
28.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಪರಿಸರ	124
29.	ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ - ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ	128
ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ (Indian Polity)		
30.	ಸಂವಿಧಾನದ ನಿರ್ಮಾಣ	132
31.	ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ (Preamble)	136
32.	ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಮಾಧಿಕಾರ (Supremacy of the Constitution)	141
33.	ಫೆಡರಲಿಸಂನ ಆತ್ಮ (Spirit of Federalism)	144
34.	ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು (Centre-State Relationship)	148
35.	ನಾಗರಿಕತ್ವ (Citizenship)	151
36.	ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು (Fundamental Rights)	155
37.	ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು (Fundamental Duties)	159
38.	ರಾಜ್ಯದ ನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳು (Directive Principles of State Policy - DPSP)	162
39.	ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು	165
40.	ನ್ಯಾಯಾಂಗ (Judiciary)	168
41.	ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ (Rule of Law)	171
42.	ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಂಗ (Union Executive)	174
43.	ಕೇಂದ್ರ ವಿಧಾನಮಂಡಲ (Union Legislature)	177
44.	ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಂಗ	180

45.	ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಮಂಡಲ	185
46.	ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್	188
47.	ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು (ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು)	191
48.	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ	195
49.	ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿರೋಧಿ ಕ್ರಮಗಳು	198
50.	ಲೋಕಪಾಲ ಮತ್ತು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ	200
51.	ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ, 2005 (RTI Act)	203
52.	ಮೂಲಭೂತ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು - ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷತೆ, ಸಮಾನತೆ	206
53.	ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (Constitutional Bodies)	211
54.	ಅಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (Non-Constitutional Bodies)	215

ಸಿಂಧು ಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆ (ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆ)

1. ಪರಿಚಯ

ಸಿಂಧು ಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆ (Indus Valley Civilization - IVC), ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು, ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರ ನಾಗರಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು Mesopotamian Civilization ಮತ್ತು Ancient Egyptian Civilization ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ನಾಗರಿಕತೆ ಭಾರತೀಯ ಉಪಖಂಡದ ಉತ್ತರ-ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ನಗರ ಯೋಜನೆ, ನೀರು ಹೊರಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಇದು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಕ್ರಮ (Chronology)

ಪಂಡಿತರು ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ:

- ✓ **ಆರಂಭಿಕ ಹರಪ್ಪನ್ ಹಂತ** - ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಸುಮಾರು 3300-2600
- ✓ **ಪರಿಪಕ್ವ ಹರಪ್ಪನ್ ಹಂತ** - ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಸುಮಾರು 2600-1900 (ಸುವರ್ಣಯುಗ)
- ✓ **ಅಂತಿಮ ಹರಪ್ಪನ್ ಹಂತ** - ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಸುಮಾರು 1900-1300

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ **ಪರಿಪಕ್ವ ಹರಪ್ಪನ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ** ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

2. ಕಂಡುಹಿಡಿತ ಮತ್ತು ತವ್ವೆಗಳು (Discovery and Excavations)

ಸಿಂಧು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೊದಲ ಪುರಾತತ್ವ ಕಂಡುಹಿಡಿತ **1921ರಲ್ಲಿ** Harappa ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಇದನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ವಿಜ್ಞಾನಿ Daya Ram Sahni ಕಂಡುಹಿಡಿದರು.

1922ರಲ್ಲಿ Rakhal Das Banerji ಅವರು Mohenjo-daro ಅನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು.

ಈ ತವ್ವೆಗಳನ್ನು John Marshall ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಆಗ Archaeological Survey of India ಯ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಕಂಡುಹಿಡಿತದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸವು ಸುಮಾರು **ಕ್ರಿ.ಪೂ. 2500** ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು.

3. ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (Geographical Extent)

ಸಿಂಧು ನಾಗರಿಕತೆ ಬಹಳ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು.

- ✓ **ಪಶ್ಚಿಮ:** Sutkagendor (ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ್, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ)
- ✓ **ಪೂರ್ವ:** Alamgirpur (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ)
- ✓ **ಉತ್ತರ:** Manda
- ✓ **ದಕ್ಷಿಣ:** Daimabad

ಪ್ರಮುಖ ನದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು

- ✓ Indus River ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪನದಿಗಳು
- ✓ Ghaggar-Hakra River

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ **"ಸಿಂಧು-ಸರಸ್ವತಿ ನಾಗರಿಕತೆ"** ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಪ್ರಮುಖ ಹರಪ್ಪನ್ ಸ್ಥಳಗಳು (Important Harappan Sites)

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ

- ✓ Harappa - ಧಾನ್ಯ ಗೋದಾಮು, ಸಮಾಧಿಗಳು, ಮುದ್ರೆಗಳು
- ✓ Mohenjo-daro - ಮಹಾಸ್ನಾನ ಗೃಹ, ಸಭಾಂಗಣ
- ✓ Chanhudaro - ಮಣಿಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ
- ✓ Kot Diji
- ✓ Amri
- ✓ Sutkagendor

ಭಾರತದಲ್ಲಿ

- ✓ Lothal - ಡಾಕ್ಯೂಮೆಂಟ್, ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ
- ✓ Dholavira - ಜಲ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಶಾಸನಗಳು
- ✓ Kalibangan - ಅಗ್ನಿ ವೇದಿಗಳು, ಹಳೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗುರುತುಗಳು
- ✓ Rakhigarhi - ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಹರಪ್ಪನ್ ಸ್ಥಳ
- ✓ Banawali
- ✓ Surkotada
- ✓ Alamgirpur

5. ನಗರ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನಗರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

ಹರಪ್ಪನ್ ಜನರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಗರ ಯೋಜಕರಾಗಿದ್ದರು.

ರಸ್ತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ನಗರಗಳನ್ನು ಗ್ರಿಡ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ರಸ್ತೆಗಳು ಸರಳ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ (right angles) ಪರಸ್ಪರ ಕಡಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ನಗರಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು:

- ✓ ಸಿಟಾಡೆಲ್ (Citadel) - ಮೇಲಿನ ನಗರ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು
- ✓ ಕೆಳನಗರ (Lower Town) - ನಿವಾಸ ಪ್ರದೇಶ

ನೀರು ಹೊರಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Drainage System)

ಇದು ಹರಪ್ಪನ್ ನಗರಗಳ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು.

- ✓ ಮುಚ್ಚಿದ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
 - ✓ ಪರಿಶೀಲನಾ ರಂಧ್ರಗಳು (inspection holes)
 - ✓ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಿಂದ ರಸ್ತೆ ಒಳಚರಂಡಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ
- ಇದರಿಂದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ನಾಗರಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನೆಗಳು

ಮನೆಗಳನ್ನು ಬೆಂದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಬಹುತೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ:

- ✓ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಣ (courtyard)
- ✓ ಸ್ನಾನಗೃಹ
- ✓ ಬಾವಿ

ಕೆಲವೆಡೆ ಎರಡು ಮಹಡಿಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಇದ್ದವು.

6. ಪ್ರಮುಖ ಕಟ್ಟಡಗಳು

ಮಹಾಸ್ನಾನ ಗೃಹ (Great Bath) - Mohenjo-daro

ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಆಗಿದ್ದು **ಆಚಾರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ** ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

✓ ಇಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ

✓ **ಬಿಟುಮನ್** ಬಳಸಿ ಜಲನಿರೋಧಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

→ ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಧಾನ್ಯ ಗೋದಾಮುಗಳು (Granaries)

ಇವು ಕಂಡುಬಂದ ಸ್ಥಳಗಳು:

✓ Harappa

✓ Mohenjo-daro

✓ Lothal

→ ಇದರಿಂದ **ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ** ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ - Lothal

ಇದು ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ.

→ ಇದರಿಂದ ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆಯ **ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಮಹತ್ವ** ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

7. ಹರಪ್ಪನ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ (Economy of the Harappans)

ಕೃಷಿ

ಇದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳೆಗಳು:

✓ ಗೋಧಿ

✓ ಜೋಳ (barley)

✓ ಬಟಾಣಿ

✓ ಎಳ್ಳು

ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಮೊದಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವೂ ಒಂದು.

Kalibangan ನಲ್ಲಿ **ಹಲಗಾಲಿನ ಕೃಷಿ (plough agriculture)** ಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಾಲನೆ

ಪೋಷಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು:

✓ ಎತ್ತು

✓ ಹಸು

✓ ಎಮ್ಮೆ

✓ ಕುರಿ

✓ ಮೇಕೆ

✓ ನಾಯಿ

ಕುದುರೆ ಕುರಿತು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಆನೆ ಮತ್ತು ಒಂಟೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದವು.

ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಗ

ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದವು:

✓ ಮಣಿಗಳ ತಯಾರಿ - Chanhudaro, Lothal

✓ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು - ಕೆಂಪು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ವಿನ್ಯಾಸ

✓ ಲೋಹಶಾಸ್ತ್ರ - ತಾಮ್ರ, ಕಂಚು, ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ

✓ ಮುದ್ರೆಗಳು - ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿರುವ **ಸ್ಟಿಂಪ್‌ಗಳು** ಮುದ್ರೆಗಳು

→ ಇದರಿಂದ **ವಿಶೇಷೀಕೃತ ಕಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಆರ್ಥಿಕತೆ** ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

8. ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ (Trade and Commerce)

ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ

ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾನಕೀಕೃತ ತೂಕ ಮತ್ತು ಅಳತೆಗಳು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ

Mesopotamian Civilization ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲಿ ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು Meluhha ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರಫ್ತು ಮಾಡಿದ್ದವು:

- ✓ ಹತ್ತಿ ವಸ್ತ್ರಗಳು
- ✓ ಮಣಿಗಳು
- ✓ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲ್ಲುಗಳು

ಆಮದು ಮಾಡಿದ್ದವು:

- ✓ ಬೆಳ್ಳಿ
- ✓ ಟಿನ್
- ✓ ಲ್ಯಾಪಿಸ್ ಲಾಜುಲಿ

→ ಇದರಿಂದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮೃದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆದಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

9. ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ (Script and Language)

ಹರಪ್ಪನ್ ಲಿಪಿ ಮುದ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ✓ ಚಿತ್ರಲಿಪಿ (Pictographic)
- ✓ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗದ ಲಿಪಿ (Undeciphered)
- ✓ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

→ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

10. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು (Religion and Beliefs)

ಪೂಜೆ ವಿಧಾನಗಳು (Worship Practices)

ಹರಪ್ಪನ್ ಜನರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

- ✓ ಮಾತೃ ದೇವಿ (Mother Goddess) - ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಫಲವತ್ತತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳು.
- ✓ ಪಶುಪತಿ ಮುದ್ರೆ (Pashupati Seal) - ಯೋಗಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪ್ರೋಟೋ-ಶಿವನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ✓ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು - ಎಮ್ಮೆ, ಯೂನಿಕೋರ್ನ್ (ಏಕಶೃಂಗಿ ಪ್ರಾಣಿ).
- ✓ ಪವಿತ್ರ ಮರಗಳು - ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರ (Peepal).
- ✓ ಅಗ್ನಿ ವೇದಿಗಳು - Kalibangan ಮತ್ತು Lothal ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಸಮಾಧಿ ಪದ್ಧತಿ (Burial Practices)

- ✓ ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಲಗಿಸಿದ ಸಮಾಧಿ (extended burial) ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
 - ✓ ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಇದರಿಂದ ಪರಲೋಕದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

11. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ (Social Life)

ಹರಪ್ಪನ್ ಸಮಾಜವು ಬಹುಶಃ ನಗರಾಧಾರಿತ, ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಸಮಾಜವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕೆಳಗಿನವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ದೊರೆತಿಲ್ಲ:

- ✓ ರಾಜರು
- ✓ ಅರಮನೆಗಳು
- ✓ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯಗಳು

→ ಇದರಿಂದ ಈ ಸಮಾಜವು ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದ ಸಮಾಜವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು (Dress & Ornaments)

- ✓ ಹತ್ತಿ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ✓ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಮಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳಿಂದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನರಂಜನೆ (Recreation)

- ✓ ಪಾಶ ಆಟಗಳು (Dice games)
- ✓ ಆಟಿಕೆಗಳು
- ✓ ಕಂಚಿನ ನೃತ್ಯಮಗ್ನ ಯುವತಿಯ ಪ್ರತಿಮೆ

12. ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ (Art and Architecture)

ಶಿಲ್ಪಕಲೆ (Sculpture)

- ✓ ಕಂಚಿನ ನೃತ್ಯಮಗ್ನ ಯುವತಿ (Bronze Dancing Girl) - Mohenjo-daro ನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.
- ✓ ದಾಡಿಯುಳ್ಳ ಪೂಜಾರಿ (Bearded Priest) - ಕಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪ.

ಮುದ್ರೆಗಳು (Seals)

- ✓ ಚೌಕಾಕಾರದ ಮುದ್ರೆಗಳು
 - ✓ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಲಿಪಿಯೊಂದಿಗೆ
- ಇದು ಸಣ್ಣ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು (Pottery)

- ✓ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ
- ✓ ಬಣ್ಣದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು

13. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕುಸಿತ (Decline of the Civilization)

ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1900ರ ವೇಳೆಗೆ ಹರಪ್ಪನ್ ನಗರಗಳು ಕುಸಿಯತೊಡಗಿದವು.

ಕುಸಿತದ ಕಾರಣಗಳ ಕುರಿತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು

- ✓ ನದಿಗಳ ಮಾರ್ಗ ಬದಲಾವಣೆ / ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ಒಣಗುವುದು
- ✓ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಕಂಪಗಳು
- ✓ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಬರ
- ✓ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕುಸಿತ
- ✓ ಆರ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣ ಸಿದ್ಧಾಂತ (ಈಗ ಬಹುತೇಕ ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಗಿದೆ)

→ ಬಹುಶಃ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಈ ನಾಗರಿಕತೆ ಕುಸಿತಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು.

14. ಸಿಂಧು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮಹತ್ವ (Significance of the Indus Civilization)

- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ನಗರ ನಾಗರಿಕತೆ.
 - ✓ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನೀಡುತ್ತದೆ:
 - ಉತ್ತಮ ನಗರ ಯೋಜನೆ
 - ವ್ಯಾಪಾರ ಜಾಲಗಳು
 - ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪರಿಣತಿ
 - ✓ ನಂತರದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ ಕಾಣಬಹುದು.
- ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಲಾಧಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (Previous Year Questions)

1. ಮಹಾಸ್ನಾನ ಗೃಹ (Great Bath) ಎಲ್ಲಿದೆ?

- A) Harappa
- B) Mohenjo-daro
- C) Lothal
- D) Kalibangan

ಉತ್ತರ: B

2. ಹರಪ್ಪನ್ ಜನರು ಮೊದಲು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ಬೆಳೆ ಯಾವುದು?

- A) ಅಕ್ಕಿ
- B) ಹತ್ತಿ
- C) ಸಕ್ಕರೆಕಬ್ಬು
- D) ಜ್ಯೂಟ್

ಉತ್ತರ: B

3. ಲೋಥಲ್ ಯಾವದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ?

- A) ಅಗ್ನಿ ವೇದಿ
- B) ಡಾಕ್‌ಯಾರ್ಡ್
- C) ಧಾನ್ಯ ಗೋದಾಮು
- D) ಸಿಟಾಡೆಲ್

ಉತ್ತರ: B

4. ಹರಪ್ಪನ್ ಲಿಪಿ ಯಾವುದು?

- A) ವಿವರಣೆಗೊಂಡಿದೆ (Deciphered)
- B) ಅಕ್ಷರಮಾಲಾ ಲಿಪಿ (Alphabetic)
- C) ವಿವರಣೆಗೊಳ್ಳದ ಲಿಪಿ (Undeciphered)
- D) ಸಂಸ್ಕೃತ

ಉತ್ತರ: C

5. ಸಿಂಧು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಜನರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು?

- A) ವಿಷ್ಣು
- B) ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಶಿವ
- C) ಮಾತೃ ದೇವಿ
- D) ಬುದ್ಧ

ಉತ್ತರ: C

6. ಕೆಳಗಿನ ಯಾವ ಲೋಹವನ್ನು ಹರಪ್ಪನ್ ಜನರು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ?

- A) ತಾಮ್ರ
- B) ಕಂಚು
- C) ಕಬ್ಬಿಣ
- D) ಬಂಗಾರ

ಉತ್ತರ: C

7. ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

- A) ವೇದಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ
- B) ಚಾಲ್ಹೊಲಿಥಿಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ
- C) ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆ
- D) ಮೆಗಾಲಿಥಿಕ್ ನಾಗರಿಕತೆ

ಉತ್ತರ: C

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿಯರ ಆಗಮನ

1. ಪರಿಚಯ: ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಯುಗ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ವಿಸ್ತರಣೆ

1.1 ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಯುಗ (15ನೇ - 17ನೇ ಶತಮಾನ)

15ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಕಾಲವನ್ನು **ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಯುಗ** (Age of Discovery / Age of Exploration) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು **ಆಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಆಫ್ರಿಕಾಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು** ಆರಂಭಿಸಿದವು.

ಯುರೋಪಿನ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು

1. ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರದ ಪತನ (1453)

1453ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟೊಮನ್ ಟರ್ಕರು ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ **ಆಶಿಯಾದತ್ತ ಹೋಗುವ ಪರಂಪರೆಯ ಭೂಮಾರ್ಗ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು.**

2. ಮಸಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಐಶಾರಾಮಿ ವಸ್ತುಗಳ ಹುಡುಕಾಟ

ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು:

- ✓ ಮೆಣಸು
- ✓ ಲವಂಗ
- ✓ ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ
- ✓ ಜಾಯಿಕಾಯಿ
- ✓ ರೇಷ್ಮೆ
- ✓ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು

3. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿ

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ನೌಕಾಯಾನ, ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿ, ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ ಕಂಪಾಸ್ ಮತ್ತು ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

4. ಮರ್ಕಾಂಟಲಿಸಂ

ಮರ್ಕಾಂಟಲಿಸಂ ಎಂಬ ಆರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ **ಒಂದು ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು ಸೋನು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.**

5. ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸಾಹ

ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹರಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳು **ಮಿಷನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು** ನಡೆಸಿದವು.

6. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ **ವಸಾಹತುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ** ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

2. ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಹತ್ವ

ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಭಾರತ

ಭಾರತವು ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು:

- ✓ ಮಸಾಲೆಗಳು
- ✓ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು
- ✓ ರೇಷ್ಮೆ

✓ ನೀಲಿ (ಇಂಡಿಗೊ)

✓ ಸಕ್ಕರೆ

✓ ಕೈಮಗ್ಗ ವಸ್ತುಗಳು

ಭಾರತೀಯ ವಸ್ತುಗಳು ಯುರೋಪ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವ ಏಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಚೀನಾಗೆ ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊರಮಂಡಲ್ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯರ ಏಕಾಗ್ರತೆಗಾಗಿ ಕಾರಣಗಳು

✓ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು

✓ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ ಪ್ರವೇಶ

✓ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಗಲ್ ಆಡಳಿತದ ದುರ್ಬಲತೆ

✓ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು

3. ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳು

3.1 ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳು

ಯುರೋಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

✓ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು

✓ ಲಾಭವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು

ಇದರಿಂದ ದೂರದ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಪ್ರಮುಖ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳು

ದೇಶ	ಕಂಪನಿ	ವರ್ಷ
ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ	1600
ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್	ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ	1602
ಫ್ರಾನ್ಸ್	ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ	1664
ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್	ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ	1616

3.2 ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು ಮತ್ತು ಫ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು

ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗೋದಾಮು (ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕ ಅಲ್ಲ).

ಇದನ್ನು **ಫ್ಯಾಕ್ಟರ್ (ಕಂಪನಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ)** ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳನ್ನು ಕೋಟೆಯಂತೆ ಬಲಪಡಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

4. ಯುರೋಪಿಯರ ಆಗಮನದ ಕಾಲಕ್ರಮ

ವರ್ಷ	ಘಟನೆ
1453	ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರದ ಪತನ
1498	ವಾಸ್ಕೋ ಡ ಗಾಮಾ ಕಾಲಿಕಟ್‌ಗೆ ಬಂದನು
1500	ಕಾಲಿಕಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ
1600	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
1602	ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
1612	ಸುರತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ
1616	ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
1639	ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಫೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ನಿರ್ಮಾಣ
1664	ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ

5. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್

5.1 ಆಗಮನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪನೆ

ವಾಸ್ಕೋ ಡ ಗಾಮಾ 1498ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕಟ್ (ಕೋಳಿಕ್ಕೋಡ್) ಗೆ ಕೇಪ್ ಆಫ್ ಗುಡ್ ಹೋಪ್ ಮೂಲಕ ಬಂದನು.

ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಜನರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಸಾಹತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

5.2 ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ಗೋವಾ - ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿ
- ✓ ದಮನ್
- ✓ ದಿಯು
- ✓ ಕೊಚ್ಚಿನ್ (ಕೊಚ್ಚಿ)
- ✓ ಕಾಲಿಕಟ್ (ಕೋಳಿಕ್ಕೋಡ್)

ಬಾಂಬೆ ನಗರವನ್ನು 1661ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಿಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

5.3 ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ

- ✓ ಮಸಾಲೆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯ
- ✓ ಕಾರ್ಟಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು - ಭಾರತೀಯ ಹಡಗುಗಳಿಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪರವಾನಗಿ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು
- ✓ ಕೋಟೆಗಳು, ಚರ್ಚುಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ನೌಕಾ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು

5.4 ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು

- ✓ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ
- ✓ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಿಷನರಿ - ಸೇಂಟ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೇವಿಯರ್
- ✓ ತಂಬಾಕು, ಗೋಡಂಬಿ, ಅನಾನಸ್ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು
- ✓ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು
- ✓ ಕರಾವಳಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಡೋ-ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು

5.5 ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಶಕ್ತಿಯ ಕುಸಿತ

ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು

- ✓ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ದುರುಪಯೋಗಿ ಆಡಳಿತ
- ✓ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ
- ✓ ಡಚ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸ್ಪರ್ಧೆ
- ✓ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೌಕಾ ಶಕ್ತಿಯ ದುರ್ಬಲತೆ
- ✓ ವ್ಯಾಪಾರದ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

6. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಡಚ್

6.1 ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ 1602ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹಳ ಬಲವಾದ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು.

6.2 ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಡಚ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ಪುಲಿಕಾಟ್ (ಚೆನ್ನೈ ಸಮೀಪ) - ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಡಚ್ ಕೇಂದ್ರ
- ✓ ನಾಗಪಟ್ಟಣಂ
- ✓ ಕೊಚ್ಚಿನ್ (ಕೊಚ್ಚಿ)
- ✓ ಮಸುಲಿಪಟ್ಟಣಂ

6.3 ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಡಚ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು:

- ✓ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು
- ✓ ಮಸಾಲೆಗಳು
- ✓ ನೀಲಿ (ಇಂಡಿಗೊ)
- ✓ ರೇಷ್ಮೆ
- ✓ ಮೆಣಸು

ಇವರು ಆಧುನಿಕ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವಿಮೆ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

6.4 ಡಚ್ ಶಕ್ತಿಯ ಕುಸಿತ

ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆ

ಕೊಲಚೆಲ್ ಯುದ್ಧ (1741)

ತ್ರಾವಣ್ಕೋರ್ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ ಮಾರ್ಥಾಂಡ ವರ್ಮ ಅವರ ಸೇನೆ ಡಚ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು.

ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳು

- ✓ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ
- ✓ ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಕುಸಿತ
- ✓ ಯುರೋಪಿನ ರಾಜಕೀಯ ದುರ್ಬಲತೆ

7. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಇಂಗ್ಲೀಸರು (ಬ್ರಿಟಿಷರು)

7.1 ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

- ✓ 1600ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ರಾಣಿ ಎಲಿಜಬೆತ್ ಪ್ರಥಮ ಅವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು.
- ✓ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 1612ರಲ್ಲಿ ಸುರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

7.2 ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಆದರೆ ನಂತರ ಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದರು.

ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು:

- ✓ ಸೈನಿಕ ವಿಜಯಗಳು
- ✓ ಸಹಾಯಕ ಒಪ್ಪಂದಗಳು (Subsidiary Alliances)
- ✓ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಮಗಳು

7.3 ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು

- ✓ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ರೈತುವಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು (ಥಾಮಸ್ ಮುನ್ರೋ ಮೂಲಕ).
- ✓ ಬಂದರುಗಳು, ರೈಲುಮಾರ್ಗಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಅಂಚೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು.
- ✓ ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ✓ 1835ರಲ್ಲಿ ಮಕಾಲೇ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ವರದಿ ಆಧರಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು.
- ✓ 1857ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

7.4 ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಸ್ಥಾನ ವಿಭಜನೆ

ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

- ✓ ವೈಟ್ ಟೌನ್ - ಯುರೋಪಿಯರು ಪೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಒಳಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ✓ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಟೌನ್ - ಭಾರತೀಯರು ಕೋಟೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

8. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಡ್ಯಾನಿಷರು

8.1 ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

- ✓ 1616ರಲ್ಲಿ ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

8.2 ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಡ್ಯಾನಿಷ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ತ್ರಾಂಕ್ವೆಬಾರ್ (ತರಂಗಂಬಾಡಿ) - ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ
- ✓ ಸೆರಾಂಪೋರ್ - ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ

8.3 ಡ್ಯಾನಿಷರ ಕೊಡುಗೆಗಳು

- ✓ ತ್ರಾಂಕ್ವೆಬಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಫೋರ್ಟ್ ಡಾನ್ಸ್‌ಬರ್ಗ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.
- ✓ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.
- ✓ ಮೊದಲ ತಮಿಳು ಬೈಬಲ್ ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು.
- ✓ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು.

8.4 ಡ್ಯಾನಿಷರ ಶಕ್ತಿಯ ಕುಸಿತ

- ✓ 1845ರಲ್ಲಿ ತ್ರಾಂಕ್ವೆಬಾರ್ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

9. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಫ್ರೆಂಚರು

9.1 ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

- ✓ 1664ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವ ಕೋಲ್ಬೆರ್ ಅವರು (ರಾಜ ಲಾಯಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ) ಈ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

9.2 ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಫ್ರೆಂಚ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ (ಪುದುಚೇರಿ) - ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿ
- ✓ ಕರೈಕಾಲ್ - ತಮಿಳುನಾಡು
- ✓ ಮಾಹೆ - ಕೇರಳ
- ✓ ಯಾನಂ - ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ
- ✓ ಚಂದ್ರನಗರ - ಬಂಗಾಳ

9.3 ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ

ಜೋಸೆಫ್ ಫ್ರಾಂಸ್ವಾ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದರು.

- ✓ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು.
- ✓ ಸಿಂಹಾಸನ ವಾರಸುದಾರಿಕೆ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಜರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

9.4 ಫ್ರೆಂಚರ ಶಕ್ತಿಯ ಕುಸಿತ

- ✓ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.
- ✓ 1763ರ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದದ ನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ಸೀಮಿತವಾಯಿತು.

10. ನಕ್ಷೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು

ಕೊರಮಂಡಲ್ ಕರಾವಳಿ - ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಕರಾವಳಿ (ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯ ತೀರ)

ಮಲಬಾರ್ ಕರಾವಳಿ - ಕೇರಳದ ಕರಾವಳಿ (ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದ ತೀರ)

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು

- ✓ ಚೆನ್ನೈ (ಮದ್ರಾಸ್) - ಬ್ರಿಟಿಷರು
- ✓ ಪುಲಿಕಾಟ್ - ಡಚ್
- ✓ ನಾಗಪಟ್ಟಣಂ - ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ / ಡಚ್
- ✓ ತರಂಗಂಬಾಡಿ - ಡ್ಯಾನಿಷರು
- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಮತ್ತು ಕರೈಕಾಲ್ - ಫ್ರೆಂಚರು

11. ಹೋಲಿಕೆ ಪಟ್ಟಿಕೆ (ತ್ವರಿತ ಪುನರವಲೋಕನ)

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಕ್ತಿ	ಆಗಮನ ವರ್ಷ	ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆಗಳು	ಕುಸಿತದ ಕಾರಣ
ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್	1498	ಕಾರ್ಟಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ, ಹೊಸ ಬೆಳೆಗಳು	ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು
ಡಚ್	1602	ಬಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್	ಕೊಲಚೆಲ್ ಯುದ್ಧ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸ್ಪರ್ಧೆ
ಇಂಗ್ಲೀಸರು	1600	ಆಡಳಿತ, ರೈಲುಮಾರ್ಗ, ಶಿಕ್ಷಣ	ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ
ಡ್ಯಾನಿಷರು	1616	ಮುದ್ರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ	ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮಾರಾಟ
ಫ್ರೆಂಚರು	1664	ನಗರ ಯೋಜನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ	ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲು

ಒನ್-ಲೈನರ್ ಮಾಹಿತಿಗಳು

- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್.
- ✓ ಪುಲಿಕಾಟ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಡಚ್ ಜನರ ಮೊದಲ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ತರಂಗಂಬಾಡಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಡ್ಯಾನಿಷ್ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು.
- ✓ ಕೊರಮಂಡಲ್ ಕರಾವಳಿ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ.
- ✓ ಮಲಬಾರ್ ಕರಾವಳಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ.
- ✓ ಫೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೋಟೆ.
- ✓ ಮದ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವೈಟ್ ಟೌನ್ ಮತ್ತು ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಟೌನ್ ಎಂಬ ವಾಸಸ್ಥಾನ ವಿಭಜನೆ ಇತ್ತು.
- ✓ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಯುರೋಪಿನ ಸಮುದ್ರಪಾರ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸಿತು.

ಪುನರವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ವರ್ಷಗಳು

- ✓ 1453 - ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರದ ಪತನ
- ✓ 1498 - ವಾಸ್ಕೋ ಡ ಗಾಮಾ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮನ
- ✓ 1600 - ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ 1602 - ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ 1616 - ಡ್ಯಾನಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ 1639 - ಫೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್ ನಿರ್ಮಾಣ
- ✓ 1664 - ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ✓ 1741 - ಕೊಲಚೆಲ್ ಯುದ್ಧ
- ✓ 1845 - ಡ್ಯಾನಿಷರು ತರಂಗಂಬಾಡಿಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು.

ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ (ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳು)

ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎಂದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ನಡುವೆ 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಲು ನಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸಂಘರ್ಷ. ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಯುದ್ಧಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪ್ರಮುಖ ವಸಾಹತುಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು.

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

1.1 ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಸಾಹತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು:

- ✓ ಯುರೋಪ್
- ✓ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾ
- ✓ ಆಫ್ರಿಕಾ
- ✓ ಏಷ್ಯಾ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತ)

ಭಾರತವು ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಾಯಿತು.

1.2 ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧಗಳ ಮೊದಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ನೆಲೆಗಳು

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ಮದ್ರಾಸ್ (ಪೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್)
- ✓ ಕಲ್ಕತ್ತಾ (ಪೋರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ)
- ✓ ಬಾಂಬೆ

ಫ್ರೆಂಚ್ ನೆಲೆಗಳು

- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ - ಫ್ರೆಂಚ್ ರಾಜಧಾನಿ (ತಮಿಳುನಾಡು)
- ✓ ಕರೈಕಾಲ್ (ತಮಿಳುನಾಡು)
- ✓ ಮಾಹೆ (ಕೇರಳ)
- ✓ ಯಾನಂ (ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ)
- ✓ ಚಂದ್ರನಗರ (ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ)

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಕ್ತಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದವು, ಆದರೆ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿಯರ ಪ್ರವೇಶ

ರಾಷ್ಟ್ರ	ವರ್ಷ	ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ / ಸಂಸ್ಥೆ
ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್	1498	ವಾಸ್ಕೋ ಡ ಗಾಮಾ
ಡಚ್	1602	ಡಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ
ಬ್ರಿಟಿಷ್	1600	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ
ಫ್ರೆಂಚ್	1664	ಫ್ರೆಂಚ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ

2. ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳು (1746-1763)

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆಂಗ್ಲ-ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು.

ಯುದ್ಧ	ಅವಧಿ	ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯುರೋಪಿನ ಯುದ್ಧ
ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧ	1746-1748	ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಯುದ್ಧ
ಎರಡನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧ	1749-1754	ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ವಿವಾದಗಳು
ಮೂರನೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧ	1758-1763	ಏಳು ವರ್ಷದ ಯುದ್ಧ

3. ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧ (1746-1748)

3.1 ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧದ ಕಾರಣಗಳು

- ✓ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಯುದ್ಧ (1740-1748) ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ✓ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಂಪನಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ.
- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಆಸೆ.

3.2 ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧದ ಘಟನೆಗಳು

- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಫ್ರೆಂಚ್ ಗವರ್ನರ್ ಜೋಸೆಫ್ ಫ್ರಾಂಸ್ವಾ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು.
- ✓ 1746ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಮದ್ರಾಸ್ (ಪೋರ್ಟ್ ಸೇಂಟ್ ಜಾರ್ಜ್) ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವಾಬ್ ಅನ್ವರ್ ಉದ್ ದಿನ್ ಖಾನ್ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು.
- ✓ ಅನ್ವರ್ ಉದ್ ದಿನ್ ಖಾನ್ ತಮ್ಮ ಮಗ ಮಹ್ಸೂಬ್ ಖಾನ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು.
- ✓ ಆದರೆ 1746ರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಯಾರ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.

3.3 ಐಕ್ಸ್ ಲಾ ಶಪೆಲ್ ಒಪ್ಪಂದ (1748)

ಈ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಯುದ್ಧ ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು.

ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ:

- ✓ ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಯಿತು.
- ✓ ಫ್ರೆಂಚರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ಲೂಯಿಸ್‌ಬರ್ಗ್ ಪ್ರದೇಶ ದೊರೆಯಿತು.

3.4 ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧದ ಮಹತ್ವ

- ✓ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗಿಂತ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೈನಿಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ತೋರಿಸಿತು.
- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ✓ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವಾಬ್ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೇನೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡರು.

4. ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು (ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧ)

- ✓ ಜೋಸೆಫ್ ಫ್ರಾಂಸ್ವಾ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ - ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಫ್ರೆಂಚ್ ಗವರ್ನರ್
- ✓ ಅನ್ವರ್ ಉದ್ ದಿನ್ ಖಾನ್ - ಕರ್ನಾಟಕದ ನವಾಬ್
- ✓ ಮಹ್ಸೂಬ್ ಖಾನ್ - ಅನ್ವರ್ ಉದ್ ದಿನ್ ಖಾನ್ ಅವರ ಪುತ್ರ (ಅಡ್ಯಾರ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲು)

5. ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

- ✓ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.
- ✓ ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧವು ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಯುದ್ಧದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿತ್ತು.
- ✓ 1746ರಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರು ಮದ್ರಾಸ್ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ✓ ಅಡ್ಯಾರ್ ಯುದ್ಧವು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೇನೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿತು.
- ✓ 1748ರ ಐಕ್ಸ್ ಲಾ ಶಪೆಲ್ ಒಪ್ಪಂದವು ಮೊದಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿತು.

ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ ಯುದ್ಧ (1749-1754)

1. ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆ

1.1 ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ವಿವಾದಗಳು

ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ ಯುದ್ಧವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿಂಹಾಸನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ವಿವಾದಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು:

- ✓ ಹೈದರಾಬಾದ್ (ನಿಜಾಮ್ ಪದವಿ)
- ✓ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ (ನವಾಬ್ ಪದವಿ)

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡವು.

2. ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ವಿವಾದ

2.1 ನಿಜಾಮ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು

- ✓ ನಾಸಿರ್ ಜಂಗ್ - ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬೆಂಬಲ
- ✓ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಂಗ್ - ಫ್ರೆಂಚರ ಬೆಂಬಲ

2.2 ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ

ಫ್ರೆಂಚ್ ಗವರ್ನರ್ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.

ಫ್ರೆಂಚ್ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಂಗ್ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ನಿಜಾಮ್ ಆಗಿದರು.

3. ಕಾರ್ನಾಟಕ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ವಿವಾದ

3.1 ನವಾಬ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು

- ✓ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಾನ್ ವಾಲಾಜಾ - ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬೆಂಬಲ
- ✓ ಚಂದಾ ಸಾಹಿಬ್ - ಫ್ರೆಂಚರ ಬೆಂಬಲ

3.2 ಚಂದಾ ಸಾಹಿಬ್‌ಗೆ ಫ್ರೆಂಚರ ಬೆಂಬಲ

ಫ್ರೆಂಚ್ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ:

- ✓ ಚಂದಾ ಸಾಹಿಬ್ ನವಾಬ್ ಅನ್ವರ್ ಉದ್ ದಿನ್ ಖಾನ್ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು.
- ✓ ನಂತರ ಕಾರ್ನಾಟಕ್‌ನ ನವಾಬ್ ಆಗಿದರು.

4. ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ (ಆರ್ಕಾಟ್ ಮುತ್ತಿಗೆ)

4.1 ಆರ್ಕಾಟ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು (1751)

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಆರ್ಕಾಟ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರು.

- ✓ ಕ್ಲೈವ್ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಕಾಟ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ಈ ಘಟನೆ ಆರ್ಕಾಟ್ ಮುತ್ತಿಗೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

4.2 ಆರ್ಕಾಟ್ ಘಟನೆಯ ಮಹತ್ವ

- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
- ✓ ಫ್ರೆಂಚರ ಪ್ರಭಾವ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.
- ✓ ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪರವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು.

5. ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಕ್ ಯುದ್ಧದ ಘಟನೆಗಳು

- ✓ ಫ್ರೆಂಚರು ಚಂದಾ ಸಾಹಿಬ್ ಮತ್ತು ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.
- ✓ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ನಾಸಿರ್ ಜಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು.
- ✓ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದವು.
- ✓ ಫ್ರೆಂಚರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಸಹಾಯ ಎದುರಾದವು.

6. ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಒಪ್ಪಂದ (1754)

1754ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ ಅಂತ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

- ✓ ಫ್ರೆಂಚ್ ಗವರ್ನರ್ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಅವರನ್ನು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಯಿತು.
- ✓ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಶಕ್ತಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವು.
- ✓ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಾನ್ ವಾಲಾಜಾ ಅವರನ್ನು ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್‌ನ ನವಾಬ್ ಎಂದು ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

7. ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧದ ಮಹತ್ವ

- ✓ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ ಪ್ರಮುಖ ಸೈನಿಕ ನಾಯಕನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು.
- ✓ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವ ಕುಸಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ✓ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಆರಂಭವಾಯಿತು.
- ✓ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಮೈತ್ರಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಈ ಯುದ್ಧ ತೋರಿಸಿತು.

8. ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು

- ✓ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ - ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ; ಆರ್ಕಾಟ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು
- ✓ ಚಂದಾ ಸಾಹಿಬ್ - ಫ್ರೆಂಚರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ನವಾಬ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ
- ✓ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಾನ್ ವಾಲಾಜಾ - ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ನವಾಬ್
- ✓ ನಾಸಿರ್ ಜಂಗ್ - ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ನಿಜಾಮ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ
- ✓ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಂಗ್ - ಫ್ರೆಂಚರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ನಿಜಾಮ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ

ಕಾಲಕ್ರಮ / ಸಮಯರೇಖೆ

ವರ್ಷ	ಘಟನೆ
1746	ಮೊದಲ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭ
1748	ಐಕ್ಸ್ ಲಾ ಶಪೆಲ್ ಒಪ್ಪಂದ
1749	ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭ
1751	ಆರ್ಕಾಟ್ ಯುದ್ಧ
1754	ಎರಡನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ ಅಂತ್ಯ
1756	ಮೂರನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭ
1760	ವಾಂಡಿವಾಶ್ ಯುದ್ಧ
1763	ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದ

ನಕ್ಷೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳು

- ✓ ಮದ್ರಾಸ್ (ಚೆನ್ನೈ)
- ✓ ಆರ್ಕಾಟ್ (ತಮಿಳುನಾಡು)
- ✓ ವಾಂಡಿವಾಶ್ (ತಮಿಳುನಾಡು - ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೈ ಜಿಲ್ಲೆ)
- ✓ ಪಾಂಡಿಚೇರಿ
- ✓ ಕರೈಕಾಲ್

ಒನ್-ಲೈನರ್ ಮಾಹಿತಿ

- ✓ ಡ್ಯುಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಅವರನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಫ್ರೆಂಚರ ಶಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಮಾತೃ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ✓ ವಾಂಡಿವಾಶ್ ಯುದ್ಧವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫ್ರೆಂಚರ ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿತು.
- ✓ 1763ರ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಒಪ್ಪಂದವು ಮೂರನೇ ಕಾರ್ನಾಟಿಕ್ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿತು.
- ✓ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವ್ 1751ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಾಟ್ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.
- ✓ 1763ರ ನಂತರ ಫ್ರೆಂಚರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.